

Oponentský posudek na bakalářskou práci sl. Jany FRIDRICHOVÉ *Kontraurbanizace pohledem aktérů*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Fakulta humanitních studií, 2014, 58 s. a přílohy. –

Vedoucí práce: PhDr. Miloslava TURKOVÁ, CSc.

Bakalářské práce sl. Jany Fridrichové se zabývá (a autorka správně dodává, že v antropologii poměrně průkopnický) populárním a relativně závažným problémem kontraurbanizace, jejíž výzkum je dnes doménou sociologů a geografů z Přírodovědecké fakulty UK. Připusťme, že název práce by si ovšem zasloužil ještě upřesňující podtitul, na druhé straně však oceňme, že kolegyně práci přehledně rozčlenila a že se snažila čtenáře uvést do problému na základě kompilace některých velmi důležitých prací k tématu. Do budoucna ovšem studentce radím, aby k odborné literatuře, již vzhledem k různé době jejího vzniku, přistupovala kritičtěji.

Vlastní odkazy na konkrétní titul se pak nemusejí opakovaně vypisovat, odkaz na počet stran díla a ISBN neodpovídá standardnímu citačnímu úzu, na druhé straně paradoxně schází odkaz na konkrétní stránky. Spíše než některé definice města, ve vlastní práci nakonec solitery, se mohla autorka soustředit pouze na nejvlastnější problém – suburbanizaci. Za kritické zhodnocení by stála i určitá kontroverzní tvrzení, např. že mizí napětí mezi městem a venkovem; oba životní styly se jistě dnes překrývají, přesto potenciální konflikt mezi centrem a periferií pochopitelně i nadále trvá. Jako naivní (či romantickou) bych pak označila tezi o venkovu jako méně konzumnímu oproti městu a ohleduplnějšímu k životnímu prostředí (s. 19). Na vlastní venkov ovšem nemusí lidi přivádět jen (primárně) touha po přírodě (s. 22), ale rovněž důvody ekonomické (deregulace nájmu), ekonomicko-sociální (možnost získání nebo nájmu bytu, nižší životní náklady).

Základní metoda polostrukturovaných rozhovorů byla zvolena správně, i když i v tomto případě by stálo za uvážení, zda nepřistoupit také k ještě vhodnější metodě – k narativním (biografickým) rozhovorům a k metodě zúčastněného pozorování. Výzkumné otázky prokazují ovšem autorčinu schopnost pěkně formulovat problémy. Přesto bych doporučila bádání ještě více směřovat na hodnotové orientace výchozích rodin, na jejich vztah k venkovu, k přírodě a konečně i na poměr k venkovu u partnerů „aktérů“. V metodické části tak zůstává jedinou skutečně spornou částí výběr vzorku; ve vyhodnocení výzkumu totiž kolegyně Fridrichová pracuje s účelově sestaveným vzorkem zcela nediferencovaně. Oněmi „aktéry“, abychom se vrátily k chybějícímu podtitulu, jsou ženy, které se rozhodly žít na venkově, vystěhovat se z Prahy, toto rozhodnutí již několik let realizují a dnes je jim 30 až 76 let. Výše zmíněné ženy mají přítom různé vzdělání – od vyučení až po vysokou školu. Tato značná disproporčnost věková a vzdělaností (a tedy i disproporce pracovních a kariérních ambicí) je pak ještě umocněna disproporčností lokální; výzkum nezohledňuje, z jakých podmínek (vlastnický typ a kvalita bytu) se ženy na venkov přestěhovaly. Jakkoliv tedy bádání přináší řadu velmi zajímavých (i když v některých případech očekávaných) výsledků, hodnota vyhodnocení je snížena přílišným zevšeobecňováním. Názorový svět ženy v 76 letech se přitom bude jistě lišit od názorů třicetileté ženy. Zatímco u mladé respondentky bych očekávala tíhnutí k alternativnímu životnímu stylu, u staré ženy spíše touhu po mezilidských kontaktech nebo nutnost ekonomickou. Podobně již samotné rozhodnutí opustit město se může lišit v závislostech na kvalitách předchozího domova. Obezřetnější bych byla i

v případě (ne)přijetí lidí z města do vesnického kolektivu; idylické líčení jedné z informátorek o brzké „adopci“ vesnickým kolektivem (s. 30) mělo být dále analyzováno; stávající výzkumy ukazují, že vybudování sousedství může trvat mnoho let (na s. 35 na tento fakt ve své výpovědi naráží další respondentka). Přes tyto připomínky je však třeba podtrhnout, že se kolegyni podařilo sebrat mimořádně zajímavý materiál, který přesvědčivě dokladuje ambivalentní vztah migrantů k velkoměstu a skutečně pozitivní vztah k přírodě, jejíž ochrana je odlišuje od „venkovanů“ (s. 46). Současně se sl. Fridrichové podařilo velmi zdařile pojmenovat to, co je vnímáno na městu nejvíce pozitivně a nejvíce negativně. Škoda, že se nepokusila ještě o propojení vlastního výzkumu se zjištěními v odborné literatuře, kterou představila v první části práce.

Závěrem. Práce Jany Fridrichové představuje solidní studentský badatelský výkon, který má své silné stránky (především schopnost autorky shromáždit zajímavý materiál a utřídit ho), současně se však nevyhnul některým začátečnickým omylům. Práci hodnotím jako solidní **velmi dobrou**.

10. 9. 2014

doc. PhDr. Blanka Soukupová, CSc.